הרי עלי קן מיבעי ליה. דדרך נודרי נדבת עולת העוף לומר בלשון קן: **צפורי** מצורע קאמר. כלומר להתחייב בקרבן מצורע ולהביא תחתיו צפורים ולהגריבו[1] לו לטהרתו ואפילו אין מצורע עובר לפניו דאי אפשר לביכא חד מצורע דטעון צפורים ולא נזירות וגם לצפורי שייכי שפיר גבי מצורע: **כגון** שהיה נזיר **עובר לפניו**. והיה סבור אפילו נזיר טמא לפניו ולהכי פריך ודלמא צפורין דקאמר לפטור נזיר טמא העובר לפניו מקרבנותיו ומשני כגון שנזיר טהור עובר לפניו ויודע זה הנודר דטהור הוא וקאמר הרי עלי צפורים ואכתי קשה נימא דצפורים דקאמר היינו דאם יטמא זה הנזיר העובר לפניו שיביא תחתיו צפורים וצריך לדחות ולומר כגון דאמר בלבו להיות שייך למצות נזירות דשייכא ביה ליפורים אם יטמא ולעיל כי פריך ודלמא לפורי מצורע קאמר לא מצי לשנויי כגון דאמר בלבו דדיבוריה מישתמע טפי[2] לצפורי מצורע טפי מנזירות משום דנזירות טריחא ליה ואמיר עליה לקבל ועוד דלשון צפורים כתובין אצל מצורע כדפרישית ולא אצל נזיר אלא תורים ואפי' קאמר בלבו אין כח במחשבת הלב להכריע דיבוריה לנזירות דאין זה פיו ולבו שוין אבל הכא אע"ג דנזירות אמיר עליה וטריחא ליה כיון דנזיר שהוא[3] עובר לפניו[4] אין סברא שיקבל עליו נזירות לפורים טמא שדבר זה אינו בעולם עדיין והדבר שקול לכך מהניא מחשבת הלב לומר דנזירות קביל עליה וחשיב שפיר פיו ולבו שוין וכן לעיל כי אמר אהא טפי משמע הלשון אנזירות ולומר כמוהו[4] לאלתר אע"ג דטריחא ליה ואמיר עליה מלומר אהא תחתיו בקרבנותיו לאחר זמן כשיעלים והדבר שקול לכך מחשבת הלב מכרעת הדיבור לנזירות והרי פיו ולבו שוין וקשה דהספר לא הזכיר כאן כלל דקאמר בלבו לכן נראה למהר"ף דאהיה תחתיו[5] אין סברא לומר דאם יטמא קאמר שיתחייב בצפורין הואיל והשתא טהור הוא ודבר זה לא בא לעולם כלל וא"כ סברא לומר דנזירות קביל עליה דדבר זה מבורר לפניו ויש בידו לקבל לאלתר אע"ג דחמיר וטריחא ליה ולעיל כי פריך ממצורע התם נמי הדבר מבורר לפניו דודאי יש מצורע בעולם הצריך לפרים: **מאי** ביניייהו. כלומר מאי ביניייהו בפי' דמתני' בין לר"ל בין לר' יוחנן אליבא דר"מ וא"ת ולישני דאיכא ביניייהו היכא דאמר לפורים סתמא קביל עליה[6] דלר"ל אליבא דר"מ מהא לחוד לא הוי נזיר אם לא הזכיר גם סמוכין לשיער כדפירש ר"ל במילתיה לפורים סמוכין לשיער קביל עליה ולר' יוחנן דלא הזכיר במילתיה סמוכין לשיער כשיקבל עליו לפורים סתמא בלא סמוכין לשיער הוי נזיר ועוד היא גופה תיקשי לר"ל למה ליה סמוכין לשיער בלפורים סתמא לחוד סגי לר"מ למיהוי נזיר שהרי מתניתין לר"מ לא הזכיר אלא לפורין לחוד לכ"ג לפרש דלר"ל אליבא דר"מ בלפורין סתמא הוי נזיר כשנזיר עובר לפניו דוקא והא דנקט ר"ל במילתיה סמוכין לשיער להשמיענו דכי אמר לפורים סמוכין לשיער דבלא נזיר עובר לפניו נמי הוי נזיר בהכי וא"ת כיון דלר"ל אליבא דר"מ לפורים סתמא לא הוי נזיר אם לא כשנזיר עובר לפניו אליבא דר"מ הוי ליה להש"ס להזכיר נזיר עובר לפניו במילתיה דר"ל כמו במילתיה דרבי יוחנן וי"ל דלכך הזכיר טפי במילתיה דר' יוחנן ממילתיה דר"ל משום דר' יוחנן פסיקא ליה דאף כשאמר לפורים הסמוכין לשיער עלי לא הוי אלא כשנזיר עובר לפניו ולר"ל הוי נזיר כשאמר לפרים הסמוכין לשיער אפילו אין נזיר עובר לפניו והשתא ניחא דפריך מאי ביניייהו דלכולהו אף בשלא הזכיר לפורין סמוכין לשיער אלא לפורים סתמא הוי נזיר כי נזיר עובר לפניו ואי אין נזיר עובר בלפורים סתמא לחוד לא היה נזיר לכולהו והשתא נמי ניחא דלר"ל בלפורים סתמא לא מיחייב משום דסמוכין לשיער בקרא דא"כ ליחייב נמי כי אמר נסרין וטופרין דסמיכי טפי לשיער בקרא מלפורים. כך שיטת הר"ף נ"ע: הגה"ה **היכא** דאמר צפורים סמוכים לשיער קביל עליה.[7] ר"ל שקיבל עליו דבר הסמוך לפורים דהיינו גידול שיער[8] אבל כי אמר הרי עלי לפורים ולא אמר לפורים סמוכין לשיער חייל עליה נזירות משום דמשתמע שנדר דבר שיכול לבא לידי חיוב לפורים דהיינו נזיר כשנזיר עובר לפניו דוקא ומשום הכי לא מהני הרי עלי נסרין דלישנא דנסרין לא משמע שום לשון נזירות כן נ"ל הגה"ה והר"ר שבתאי כתב שיטה זאת מאי ביניייהו כלומר מאי ביניייהו בפירוש דמתני' דודאי נראה ליה דר"ל לא קאמר אליבא דרבי מאיר דבלפורים סתמא מיחייב בנזיר דאיכא למיפרך כל הני פירכי דפריך לעיל לר' יוחנן וע"כ יפרש המשנה כמו ר' יוחנן דגם לא יוכל לפרש המשנה שאמר בפירוש לפורים הסמוכים לשיער עלי דהא מתני' סתמא קאמר לפורים עלי הילכך ע"כ כרבי יוחנן מפרש ובנזיר עובר לפניו והוא טהור וע"כ פריך מאי ביניייהו בפירוש דמתני' ונראה שנתכוון להבין כמו שפירשתי בתחילה: **האומר** ימין הרי זו **שבועה**. ימין שלא אוכל ככר זה הרי זו שבועה: **מאי טעמא לאו משום דכתיב וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם**. דקא מתפיס ימינו לישבע דסמיך ליה:[9] ה**לא**. ימין שאוכל ככר זה כאומר שבועה שאוכל ככר זה דמי שנאמר נשבע ה' בימינו [1] בימינו אמר ונתשב כשבועה: **שנאמר וזרוע עוזו**. מדכתיב ימינו וכתיב וזרוע עוזו אלמא דזרועו היינו שמאלו והכי נמי אמרי' בפרק קמא דמסכת ברכות (דף ו.) מנין שהקב"ה מניח תפילין דכתיב וזרוע עוזו ואין עוזו אלא תפילין כו' ותפילין בשמאל קיימי: **מתני' אמר הריני נזיר מן החרצנים**. או שאמר הריני נזיר מן הזגין כו' הרי הוא כמי שאמר הריני נזיר סתם שמקבל עליו כל דקדוקי נזירות: **גמ' אפילו לא נזר אלא מאחד מהן**. או מן חרצן או מן זג הרי זה נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו: **מכל אשר יעשה**. [1]משמע שלריך שיהא נוזר מכל אשר יעשה שאינו נזיר אלא א"כ נוזר מכולם: **אמר קרא מיין ושכר יזיר**. דמשמע דאפילו [2]דלא נזר אלא מיין לחודיה הוי נזיר מכולם: **לאסור יין מצוה ביין הרשות מאי היא קדושתא ואבדלתא**. [3]מי חייל עליה איסור נזירות: והרי

ורבנן סברי לא מתפיס אינישׁ במידי דסמיך ליה ר' יוחנן אמר דכ"ע לא מתפיס אלא היינו טעמא דר"מ דחיישינן שמא צפורי נזיר טמא קיבל עליו מכדי חיישינן קאמר דלמא צפורי נדבה קיבל עליו א"כ הרי עלי קן מבעי ליה ודלמא הרי עלי צפורי מצורע קאמר כגון שהיה נזיר עובר לפניו ודלמא נזיר טמא ולפוטרו מן קרבנותיו קאמר כגון שהיה נזיר טהור עובר לפניו מאי בינייהו איכא בינייהו כגון דאמר ציפרין הסמוכין לשער עלי לר' יוחנן אע"ג דאמר הכי אי נזיר עובר לפניו אין אי לא לא לרשב"ל אע"ג דאין נזיר עובר לפניו מי איכא למ"ד לא מתפיס אינישׁ במילתא דסמיך ליה והתניא [6]האומר ימין הרי זו שבועה מ"ט לאו משום דכתי' [1]וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם אמרי לא משום דימין גופיה איקרי שבועה דתניא [8]מניין לאומר ימין שהיא שבועה שנאמר [2]נשבע ה' בימינו ומניין [3]לאומר שמאל שהיא שבועה שנאמר [2]ובזרוע עוזו: **מתני'** [4]הריני נזיר מן החרצנים ומן הזגים ומן התגלחת ומן הטומאה הרי זה נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו: **גמ'** מתני' דלא כר' שמעון דתניא ר"ש אומר [5]אינו חייב עד שידור מכולם ורבנן אמרי [6]אפילו לא נזר אלא בחד מנהון הוי נזיר מ"ט דר"ש אמר קרא [3]מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג ורבנן מ"ט אמר קרא [4]מיין ושכר יזיר ור' שמעון נמי הכתיב מיין ושכר יזיר ההוא מיבעי ליה [7]לאסור יין מצוה כיין הרשות מאי היא [7]קדושתא ואבדלתא הרי

קאמר שבדעתו לקבל עליו מידי דזימנין דמייתי עליה לפורים דהיינו נזירות דלכי מיטמא מייתי לפרים. בנזיר טמא כתיב וכי יומות מת עליו בפתע פתאום כו' וביום השמיני יביא שתי תורים והזיר לה' את ימי נזרו וגו' (במדבר ו): **מכדי חיישינן קאמר**. כלומר דלא הוי נזיר אלא משום דאמרי' שמא לפרי נזיר טמא קבל עליו ואי בתר משמע [6]אזלינן ליחוש דילמא לפרי נדבה קיבל עליו ולא ניתנה נזירות אלא להפלאה[7] ואמאי קאמר ר"מ דהוי נזיר כלל: **א"כ**. דבעי למימר לפרי נדבה הוה אמר הרי עלי קן [3]דקן משמע לפרי נדבה אבל כי אומר הרי עלי לפורים לא משמע לפרי נדבה כלל הלכך מדקאמר לפורין ליכא לספוקי אלא בלפורי נזיר: **ודלמא**. מקבל עליו תורת ליפורי מצורע[1] לטבול החיה בדם השחוטה ולשלחן ולעשותן כהלכות לפרי מצורע. והך פירכא דפרכינן השתא קא פריך בין לרבי יוחנן בין לר"ל דמכדי לפריס סתם קאמר הא איכא למיחש נמי לצפורי מצורע: **ודלמא נזיר טמא**. הוה וקאמר לאיתויי לפורים ולפוטרו הוא במקומו[8]: **כגון שהיה נזיר טהור עובר לפניו**. דלאו בר אתויי [2] הוא והלכך כי אמר לפורין לא אמר אלא אדעתא דליהוי נזיר כמותו: **מאי ביניייהו**. בין לרבי יוחנן בין לר"ל לא מיתרצא שמעתתא אלא כגון שנזיר טהור עובר לפניו משום דאית ליה למיפרך בה כל הני פירוכין [3]ותרילנא כגון דנזיר טהור עובר לפניו עסקינן מה לי אי משום לפרין סמוכין לשיער מי משום לפרי נזיר טמא אי משום הכי הוה ליה נזיר: **איכא ביניייהו כגון דאמר לפרין סמוכין לשיער**. ר' יוחנן סבר אע"ג דאמר הכי לא מוכחא מילתא דלקבולי עליה נזירות הוא דקאמר אלא לקבל עליו לפרין סתם בלא נזירות אי לאו דנזיר עובר לפניו **ליש לקיש**. כיון דאמר בהדיא לפורין סמוכין לשיער מוכחא מילתא דמשום נזירות קאמר ואף על גב דאין נזיר עובר לפניו דמיתפיס אינישׁ בשיער דסמיך ליה וכמאן דאמר הרי עלי לגדל שיער דמי: **האומר ימין**. אלא אוכל ככר זה הרי זו שבועה: **מאי טעמא לאו משום דכתיב וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם**. דקא מתפיס ימינו לישבע דסמיך ליה: (ב) ה[1]**לא**. ימין שאוכל ככר זה כאומר שבועה שאוכל ככר זה דמי שנאמר נשבע ה' בימינו [1] בימינו אמר ונתשב כשבועה: **שנאמר וזרוע עוזו**. מדכתיב ימינו וכתיב וזרוע עוזו אלמא דזרועו היינו שמאלו והכי נמי אמרי' בפרק קמא דמסכת ברכות (דף ו.) מנין שהקב"ה מניח תפילין דכתיב וזרוע עוזו ואין עוזו אלא תפילין כו' ותפילין בשמאל קיימי: **מתני' אמר הריני נזיר מן החרצנים**. או שאמר הריני נזיר מן הזגין כו' הרי הוא כמי שאמר הריני נזיר סתם שמקבל עליו כל דקדוקי נזירות: **גמ' אפילו לא נזר אלא מאחד מהן**. או מן חרצן או מן זג הרי זה נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו: **מכל אשר יעשה**. [1]משמע שלריך שיהא נוזר מכל אשר יעשה שאינו נזיר אלא א"כ נוזר מכולם: **אמר קרא מיין ושכר יזיר**. דמשמע דאפילו [2]דלא נזר אלא מיין לחודיה הוי נזיר מכולם: **לאסור יין מצוה כיין הרשות מאי היא קדושתא ואבדלתא**. [3]מי חייל עליה איסור נזירות: והרי

כאילו אמר הריני נזיר בסתם: אמר קרא מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג וכיון דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין למה לי תו למכתב מחרצנים ועד זג לומר שאם בא לפרש צריך לפרש הכל וכיון דקפיד קרא אחרצנים וזג ה"ה נמי אתגלחת וטומאה: ורבנן אמר קרא מיין ושכר יזיר. וכיון דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין מיין ושכר למה לי לומר לך דאפי' נזר מיין לחודיה הוי נזיר דיין ושכר חד הוא:

ו) מוקי ל"ל לכאורה משמע דמקשה דילמא ליפורים קיבל עליו ולא מזיר. ב) מוקי ל"ל אלא הוי ודאי מזיר ומלינן וכו' דתפני' ליה כוותאי ומקשה דילמא ליפורים נדבה וכו' אבל לענין נזירות. ג) מוקי ל"ל לשני ליה דבר אחר בלבו.

עין משפט
נר מצוה

טז א ב מיי' פ"ב מהל' שבועות הלכה ו סמג לאוין רמא טוש"ע יו"ד סימן לז: סעיף ח:
טז ג מיי' פ"א מהל' נזירות הלכה ט:
יז ד מיי' פ"ז מהל' נזירות הלכה יא סמג לאוין רכ:

מוסף רש"י

אינו חייב עד שידור מכולם. נבא אחת כגון דאמר הריני נזיר אחת (לקמן יא:).

פי' הרא"ש

מכדי חיישי' קאמר ודלמא נדבה קבל עליו שנדר להביא ב' תורים נדבה. ב) לכאורה משמע צפורי ולא נזיר וק' כיון דחיישי' קאמר ליחייב נמי בנזיר' מיהו איכא למימר כיון דהדבר שקול לא מחייב בנזיר דספק נזיר להקל. ומיהו קשה דמשמע דלא קשה ליה אלא משום דחיישינן קאמר אבל אי הוי ודאי ניחא ליה ואמאי אדרבה כ"ש דקשה טפי ואמאי הוי ודאי דלמא נדבה קאמ' הלכך נראה לפרש דלמא צפורי נדבה קאמר ויביא מספק זה וזה כיון דחיישי' קאמר אבל אי הוה אמר ודאי לא הוה קשיא ליה שיביא שניהם וג"ל דעל כרחי' חיישי' דקאמר לאו אהני טעמא דסמוכים (הוא) [אף] דלא פי' בהדיא להיותו נזיר אם נע"ל. אם פי' בהדיא לא בעי נע"ל. אבל לר"י סמוכים לא מהני מידי הלכך בעי' לעולם נזיר עובר לפניו: האומר ימין היא שבועה. אם אמר ימין שלא אוכל דבר זה ואכלו לוקה. ואו משום דכתיב וירם ימינו וישבע. ומנין לשמאל שהיא שבועה דכתיב וזרוע עוזו. ומדכתיב בימינו מכלל דבזרוע עוזו היינו שמאל ואמר נמי פ"ק דברכות מנין שהקב"ה מניח תפילין דכתיב וזרוע עוזו ואין עוז אלא תפילין דכתיב ה' עוז לעמו יתן וגו' ותפילין דשמאל הוו: הריני נזיר מן החרצנים ומן הזגים ומן התגלחת ומן הטומאה ה"ז נזיר. פי' אם הזיר בא' מכל אלו ה"ז נזיר וכל דקדוקי נזיר עליו כאילו אמר הריני נזיר בסתם. ומשום דבעי למתני בתר הכי דנזיר עולם ונזיר שמשון אין כל ענין נזיר עליהם תנא הכא כל דקדוקי נזירות עליו:

מסורת הש"ס

1. וְאַשְׁמַע אֶת הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר מִמַּעַל לְמֵימֵי הַיְּאֹר וַיָּרֶם יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ אֶל הַשָּׁמַיִם וַיִּשָּׁבַע בְּחֵי הָעוֹלָם כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וְחֲצִי וּכְבֵלוֹת בָּפַץ יַד עַם קֹדֶשׁ תִּכְלֶינָה כָּל אֵלֶּה: דניאל יב ז
2. נִשְׁבַּע יְיָ בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ אִם אֶתֵּן אֶת דְּגָנֵךְ עוֹד מַאֲכָל לְאֹיְבֶיךָ וְאִם יִשְׁתּוּ בְנֵי נֵכָר תִּירוֹשֵׁךְ אֲשֶׁר יָגַעְתָּ בּוֹ: ישעיהו סב ח
3. כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד זָג לֹא יֹאכֵל: במדבר ו ד
4. מִיַּיִן וְשֵׁכָר יָזִיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וַעֲנָבִים לַחִים וִיבֵשִׁים לֹא יֹאכֵל: במדבר ו ג

נוסחת הריב"ן

ו) אזלת: ב) תיבות (לקן משמע כו' נדבה כלל) ליתא בכ"י. ג) לפרין הוא: ד) וכיון דבמזיר טהור ותיבות ותרילנא כגון ליתא בכ"י: ה) מנין לאומר ימין: ו) בימינו וגו' בימינו: ז) תיבות (משמע כו' אסר יעשה) ליתא בכ"י: ח) לא: ט) כלומר קס"ד דהאי דאמר לאסור יין מצוה דאקדושא ואבדלתא קאמר והיכי מייל כו' ומיבעי מי ליתא בכ"י:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולדלמא מזיר וכו' במקומו הס"ד ואמ"כ מ"ה כגון שהיה מזיר טהור עובר לפניו דלאו בר איתויי צפרים הוא כל"ל והד"א: (ב) ד"ה מאי טעמא וכו' דסמיך ליה הס"ד ואמ"כ מ"ה לאומר ימין שאוכל:

גליון הש"ם

גמ' לאסור יין מצוה ביין הרשות. עי' שבועות דף כה ע"א תוד"ה תומר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה האומר ימין וכו' וה"ה שאכל כדלקמן עכ"ל. נ"ב כאן הס"ד ואמ"כ מה"ד וזרוע היינו שמאל דעוזו פי' התפילין אי נמי מדהזכיר ימין תחלה עכ"ל וכל"ל אורח מיסור:

הגהות התוספות

1. ל"ל הלריכות. 2. תיבת טפי נמחק. 3. ל"ל טהור. ותיבת שהוא נמחק. 4. ל"ל אהא כמוהו. 5. תיבות דאהיה תחתיו נמחקות. ול"ל דאין סברא כו'. 6. תיבות קביל עליה נמחקות. 7. תיבות קביל עליה נמחקות, ול"ל עלי. 8. עי' הגהות הב"ל על דיבור זה.

פי' הרא"ש (המשך)

להזכיר צריך שיזכיר כולם. ומיהו מודה ר"ש בהריני מסלסל ומכלכל דהתם לא התיר כלום אע"ג דלשון גדל שער הן הוי כאילו אמר הריני כאותו שרגיל לגדל שער והוי

ג) [בכריתות מסיק הש"ס כמאן מוזלא הא דתניא אכל דבילה כו' כמאן כו' יהודה וגם בבכורות גא הביא הך דר' יהודה אומר וע"ש ברש"י ופע"ק ובתוספתא דכריתות פ"ג תניא ר' יהודה אומר על היין במיתה ועל המשכרין באזהרה לפיכך אם אכל דבילה קעילת או שמחה אכל ודבש הרי זה לוקה מדברים], ב) [יומא עו.] סנהדרין ע: שבועות כג. כריתות יג: [בכורות מב:], ג) שבועות כד. פסחים לו. קדושין עז: [כריתות כג.], ד) [מעילה יח.] מכות ז. שבועות כח:, ה) [שמות כז], ו) [בפסחים ליתא וגם בשאר דוכתי גא נמצא עי' במגיד משנה ריש פ' כ"ט בהל' שבת ובמגדול עוז שם], ז) [שבועות כז.], ח) [במדבר ל], ט) [במדבר ו], י) [שיך לע"ב], כ) מכאן עד ד"ה מאי היא שיך לעיל ג:, ל) [וע"ש תוס' פסחים קו. ד"ה זוכרהו וכו' ועוד מליגו למימר כו'], מ) שיך קודם ד"ה מה,

נוסחת הריב"ן

ס) והא: ב) תיבת עליו ליתא בכ"י: ג) דלה' הוא נמי: ד) מדקאמר: ה) מיילא: ו) פרישת: ז) (כתובות): ח) מכולן: ט) ולא: י) שגגתן: כ) אלטריך תרלינס משום: ל) דמיימר: מ) הריני כשמשון (לו) כון כגן מנוח (לו) כו' כשמשון (לו) הני תיבות לו ליתא בכ"י: נ) (כל ימי חייו) ליתא בכ"י: ס) לפיכך כיון שהכביד שערו כלומר כיון שהגיע כו': ע) בתער הס"ד ומה"ד מגלח כל ג' ו' ומביא כו' והד"ת:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דתניא ר"ש אומר כל שהוא. נ"ב ע"ל סוף דף ג"ז ודף ג"ח: (ב) שם הרי זה מזיר עולם מה בין: (ג) רש"י ד"ה הריני כשמשון כגן מנוח כבעל וכו' אבל כשמשון כגן מנוח כל"ל ומיהא אמר ג' פעמים: (ד) ד"ה הריני מזיר עולם וכו' כל ג' ו' ומביא הל"ת: (ה) תוס' ד"ה נאלופי למקדש מהכא דאינו חייב:

גליון הש"ם

תוד"ה מאי היא וכו' לב"נ לר"ת. עי' סוטה דף לג ע"א תוד"ה ק"ש:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה אלא כי הא דאמר רבא וכו' אע"ג דהוי נשבע לבטל את המצוה. נ"ב עי' על כוונת רש"י זה מורח מישור בשם שו"ת אלשיך סי' קג כדי לסלק ממנו השגת מוה יאיר סי' יא: ב) תוס' ד"ה מאי היא קדושא ואבדלתא וכו' דהכי דקידוש היום לאורייתא על היין לאו דאורייתא. נ"ב עיין רלב"ן דף קמג ע"א: ג) ד"ה כשמשון וכו' דאי אמר כבעל דלילה לאוד. נ"ב עיין תוספות יו"ט ואורח מישור:

הגהות התוספות

1. נ"ל דקדוש היום על היין.

פי' הרא"ש

אלימא קדושתא ואבדלתא מושבע ועומד מהר סיני הוא דכתיב זכור את יום השבת לקדשו ודרשינן בערבי פסחים זכרהו על היין. וקשה נהי דקידוש הוי דאורייתא כדאי' בברכו' נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה מיהו קידוש על היין לאו דאורייתא דמקדשין על הפת במקום שאין יין והאי דדריש זכרהו על היין אסמכתא בעלמא הוא. ועוד אבדלתא מאי איכא למימר ע"כ לאו דאורייתא הוא. ועוד מאי קאמר אלא כי הא דאמר רבא שבועה שאשתה וכו' ואמאי חזר בו מקדושא ואבדלתא כי היכי דחל נזירו' על שבועה ה"נ חל על מצות קידוש. ונ"ל דהא ל"ק דלהך פירושא לא גריס אלא אשבועה ולוקה שנים דהכי משמע פשטא דקרא:

ט) **והרי מושבע ועומד** ב) **עליו מהר סיני הוא.** דכתיב[ג] זכור את יום השבת לקדשו זוכרהו על היין אין לי אלא בכניסתו ביציאתו מנין ת"ל כו' [ד]) (פסחים דף קו.) וקי"ל[ה] דנשבע לבטל את המצוה פטור אלא אתיא שבועה ומבטלה מצוה. וא"ת הא תנן (נדרים דף טז. שבועות דף כה.) חומר בנדרים מבשבועות שכן הנדר חל על דבר מצוה כדבר הרשות דאינ כי ידור נדר לה' כתיב[ו]) אפילו במידי דלה' [ז]) נמי לא קשיא דהא לא הוי אלא כגון דאמר ישיבת סוכה עלי דאוסר אותה עליו ואין מאכילין את האדם דבר האסור לו אבל אם אמר קונם שלא אשב בסוכה אין בדבריו כלום והכי משקינן לה בנדרים בפרק ואלו מותרין (דף טז:): **אלא כי הא דאמר רבא שבועה שאשתה וחזר ואמר הריני נזיר אתיא נזירות חיילא על שבועה.** והיינו דקאמר לאסור יין מצוה בנשבע לשתות כיין הרשות. וכי תימא מאי שנא נשבע מפי עצמו מנשבע מהר סיני הכי אמרינן ליה בהדיא במס' שבועות (דף כט.) שבועה שאוכל ככר זו וחזר ואמר שבועה שאוכלנה על הראשונה חייב משום שבועת בטוי ועל השניה חייב משום שבועת שוא והתם מפרש טעמא ומיהו איכא לן למשמע מינה [ח]דקאמר חייב על השניה א) אע"ג דהוי נשבע לבטל את המצוה דנזירות נמי חיילא אהאי דנשבע לשתות יין: **מאי ושכר ש"מ הריני.** לאסור יין מצוה כיין הרשות וכי לא נדר נמי אלא מחד מיניייהו דהוי נזיר מכולהו: **אף גבי.** כהן הבא למקדש כי שתה יין הוא דליתסר אבל כי שתה שאר מילי דמשכרין לא ולאפוקי מדר' יהודה כו': **קעילית.** שם מקום: **איבעיא ליתא.** היינו טעמא דר"ש דאמר אינו חייב בנזירות עד שיזיר מכולן בסתם דאמר הריני מזיר דר"ש לטעמיה דלית ליה איסור חל על איסור והא"נ כי אסר עצמו מן החרגנים ומן הזגין [ט]וחיילא עליה נזירות לא אתי איהך פלגא דתגלחת וטומאה [י]וחיילא עילויה אי נמי כי הזיר עצמו מן היין לא אתי איסור תגלחת וטומאה וחייל אאיסור יין לשוייה נדר גמור: **ומנא דימרא דר"ש ליה ליה איסור חל על איסור דתניא ר"ש אומר האוכל נבילה ביום הכפורים וכו'.** דלא אתי איסור יום הכפורים וחייל אאיסור נבילה דלא אמרינן מיגו דאתא יום הכפורים ואיתוסף איסורא לגבי שאר מילי איתוסף נמי לגבי נבילה. ור"ש לטעמיה דאמר במסכת כריתות (דף כג.) דאפילו איסור חמור לא אתי וחייל על איסור קל והכי [כ]פריסנא לה במסכת [ל][יבמות] (דף לג:) ובמסכת שבועות (דף כד.): **לימד על כל איסורי נזיר שמלטרפין זה עם זה.** לכזית שאם לא אכל בין חרגן וזג אלא כזית בלבד חייב מלקות: **ור"ש.** דלא דריש ביה האי טעמא אלא עד שיזיר [מ]כו' אזיל לטעמיה דלא מצריך ליה האי קרא משום אירוף דלר"ש ליתא ליה אירוף דקסבר ר"ש אפילו לא אכל אלא כל שהוא חייב דעובר בלאו האמור בו מחרגנים ועד זג לא יאכלו[נ] דתניא ר"ש אומר כל שהוא למלקות [ס]לא אמרו שיעור אכילה לכזית אלא לענין קרבן ולענין שאר איסורין שחייבין על [ע]שגגתו חטאת כגון אכל ודש וחמץ בפסח אבל גבי נזיר כי עבר על נזירותו ואכל זג או חרגן דמילקא הוא דלקי ולא הוי חייב קרבן בכל שהוא מחייב ולא בעינן ביה אירוף הלכך הואיל ולא מיצטריך [פ] משום אירוף [צ]מייתר ליה קרא לההוא טעמא דאינו חייב עד שיזיר מכולן: **מתני' הריני כשמשון[ק] [מ]או כגן מנוח או כבעל דלילה.** או שלא אמר כבעל דלילה אלא אמר כשמשון או כגן מנוח כמי שעקר לתות עזה או שלא אמר לתות עזה אלא אמר כשמשון כגן מנוח כמי שנקרו פלשתים את עיניו: **הרי זה נזיר שמשון.** צריך לנהוג בעצמו בנזירות שמשון. ולקמן מפרש היכי הוי: **גמ' דאי אמר כשמשון.** ותו לא ה"א שמשון אחרינא קאמר להכי אמר כגן מנוח ואי הוה אמר נמי כשמשון כגן מנוח אלא אמר שמשון בן מנוח לה"ק בהדייהו כבעל דלילה או כמי שנקרו פלשתים את עיניו או כמי שעקר לתות עזה דמיגליא מילתא דלא הוה אחרינא: **הריני נזיר עולם הרי זה נזיר.** [ר]כל ימי חייו דכי אמר הריני נזיר עולם משמע דנזירות קבל עליו עד עולם [ש]לפיכך כיון שהגיע לג' יום שיש לו כובד שיער מיקל בתער [ת] ומגלח כל ג' ו'(ד): **ומביא.** לכל תגלחת ותגלחת ג' בהמות חטאת ועולה ושלמים כמו שנאמר בענין [במדבר ו]: **ואם נטמא מביא קרבן טומאה.** כבש בן שנתו לאשם ושתי תורים או שני בני יונה. אבל המקבל עליו נזירות שמשון הרי זה נזיר עולם ולעולם אינו מיקל בתער: [א]**ואם נטמא אינו מביא קרבן טומאה.** שכן מצינו בשמשון שנטמא למתים כדמפרש לקמן [ע"ב]:

כ) **עד** שיזיר מבולן. או יאמר שתמא דמשמע כל מילי דנזירות קיבל עליה ואם בא לפרש חרגן וזג צריך לפרש כולם גם תגלחת וטומאה:

מכל אשר יעשה מגפן היין. אלמא דמכולהו צריך להזיר וא"ת ואכתי תגלחת וטומאה לא שמעינן וי"ל כיון דגלי לן ביין ה"ה שצריך לקבל גם תגלחת וטומאה ונפקא לן מלישנא דקרא מכל: **מיין** ושכר יזיר. משמע אפילו בחד הוי נזיר דהא כבר כתיב מכל אשר יעשה מגפן למה לי למיכתב מיין ושכר אלא לאשמועי' דאפי' לא נדר כי אם בחד מהני דחייל נזירות עליו ואפילו בשבע לפרש דהכא חרגן וזג לא כתיבי:

לאסור יין מצוה כיין הרשות. כלומר מקרא יתירא דמיין ושכר יזיר: **מאי** היא קידושא ואבדלתא מושבע ועומד מהר סיני הוא. דקדוש היום דאורייתא ואין תחול עליו נזירות וקשה דאדרבה להכי איצטריך קרא מיותר לומר דחייל עליה נזירות ועוד קשה מאי משני בתר הכי כגון שנשבע לשתות וחזר ונדר בנזיר דאתיא נזירות וחייל אשבועה מ"מ תקשי לו הרי מושבע ועומד מהר סיני כלומר דאין מושבע ועומד גדול מזה שנשבע לשתות ועוד קשה דקדוש היום לאו דאורייתא הוא דנהי נמי דכתיב זכור ודרשינן זוכרהו על היין אסמכתא הוא [פ] לכ"ל לר"ת דגרסינן בתמיה וכי מושבע ועומד מהר סיני כלומר ל"ל קרא מיותר לאסור יין מצוה וכי מושבע וכו' דנהי דקידוש היום דאורייתא על היין לאו דאורייתא [ב]) דזוכרהו על היין אסמכתא והשתא משני כגון שנשבע לשתות וקמ"ל קרא יתירא דחייל עליה אע"ג שנשבע לשתות[ג]:

לאלופי למקדש. מהכא (ה) ואינו חייב למקדש אלא אין ושכר ולאפוקי מרבי יהודה כו': **ר"ש** ליתיה איסור חל על איסור. פירוש בעצמא כדתניא כו' ואי לאו קרא הכא ה"א היכא דנשבע שלא לשתות ושוב הזיר בנזיר ושתה ביין לא חייב אנזירות קמ"ל קרא יתירא דמיין ושכר דאם נשבע שלא לשתות כוס זה ונדר בנזיר ועבר ושתה הכוס דלקי תרתי משום שבועתא ומשום נזירות ולא תימא כדקאמר רבא לעיל שבועה שאשתה אלא מוכל לתרץ אפילו שבועה שלא אשתה כדפירשתי: **ורבי** שמעון ליתיה לריכ יתור לצירוף דאפי' בשאר איסורים כחלב ודם מחייב בכל שהו ולא אמרו כזית אלא לקרבן והכא לא שייך צירוף לקרבן שקרבן נזיר אינו בא על שאתה יין אלא מלקות והקרבן בא על השלמת נדרו: **מה** בין נזיר שמשון לנזיר עולם. וא"ת שאלה איכא ביניייהו דנזיר שמשון ליתא בשאלה ונזיר עולם איתא בשאלה כדאי' בפ' בתרא דמכות (דף כב.) גבי חורש תלס אחד וי"ל מילתא דליתא בנזירות לא קתני ואם ישאל על נזירות אז לא הוי נזיר וה"ק מה בין נזיר שמשון כו' כשאינסס נזירין: [מ]**כשמשון** כבן מנוח כבעל דלילה. אבל כשמשון לחודיה או כבן מנוח לחודיה לא סגי עד שיאמר שלשתן כדמוכח בגמ' מכאן ואילך גריס ר"ת וכמי שנעקר לתות עזה בוי"ו וכמי שנקרו פלשתים את עיניו דאו או קאמר כלומר או שיאמר כמי שעקר או כמי שנקרו כו' [ג]) דאי אמר כבעל דלילה לחוד או כמי שעקר לתות עזה לחוד או כמי שנקרו פלשתים את עיניו לחוד דהוי נזיר שמשון דבהא ליכא למיטעי: **נזיר** עולם מיקל. ולא מגלח לגמרי כאבשלום שלא גלח לגמרי שהרי נתלה בשערו: **ומביא** ג' בהמות. בשעה שמיקל הלכה למשה מסיני ואסמכתא מאבשלום דאמר אשלם נדרי חטאת עולה ושלמים כנזיר טהור: קרבן טומאה. שתי תורים ואשם: קרבן

אתי איסור אחר וחייל עלויה. וקשה דבפ' כל הבשר דריש שמואל דאין איסור חל על איסור מקרא דומתו בו כי יהללוהו ודריש הכא מיין ושכר דגבי נזיר חל איסור על איסור דאם אמר שבועה שלא אשתה יין ואמר הריני נזיר אתיא נזירות וחיילא אשבועה ולוקה שנים דהכי משמע פשטא דקרא:

יח א מיי' פ"ז מהלכות מזירות הלכה יא סמג לאוין רכ:
יט ב מיי' פ"ה מהל' מזירות הלכה ז סמג שם:
כ ג מיי' פ"ז מהלכות מזירות מקדש הל' ב סמג לאוין שם וע"ש בכ"מ:
כא ד מיי' פ"ה מהל' מזירות הלכה ג:
כב ה מיי' פ"ז מהל' מזירות הלכה טו סמג לאוין רמב:
כג ו מיי' שם הלכה יב:

תורה אור השלם

1. יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמֻתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:
ויקרא י ט
2. כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיָּיִן מֵחַרְצֻנִּים וְעַד זָג לֹא יֹאכֵל:
במדבר ו ד

מוסף רש"י

אתיא נזירות חיילא על שבועה. ואין זה בכלל מושבע מהר סיני לומר שלא לחול עליו נזירות מדין מולג, אחר שהוא הוא שחידש חיובו על עצמו ועיקר האיסור לא משני בא ולא מהר מורב הופיע, וכיוצא בזה נזירות הלה עליו מדין מולג (מאירי בשמו, ע"ש שתמה ע"ז). **קעילית.** שם מקום (יומא עו.) אבל דבילה קעילית, הגדילה בתוכו מקום ומסכרת כיין (בכורות מה:). **דבש.** מ"ד בלע"ז, מיס ודבש שלוקין ביחד (שם). **חייב.** מלקות, כר' יהודה מוקמינן לה בפרק אמרו לו בכריתות (יג:) דקאמר התם על שאר משכרין בזאהרה דאל תעשה (בכורות מה:) וכהכן עסקינן (סנהדרין עא.). **ר"ש לית ליה איסור חל על איסור.** וכי אמר הריני מזיר מן החרגנים חל עליה תלי נזירות, וכי הדר ואמר מן התגלחת ומן הטומאה לא אתי תלי נזירות דתגלחת וטומאה וחייל אתלי נזירות דחרגנים חזגים, דאין איסור חל על איסור, הילכך אינו חייב עד שיזיר מכולם בבת אחת, דאמר הריני מזיר סתם (ראמ"ה בשמו). **האוכל נבילה ביום הכפורים פטור.** מכרת, דלא אתי איסור יום כפורים ומיחל אאיסור נבלה דקדיש, אם נתנבלה מערב יום כפורים הרי קדש איסור נבלה, ואם נתנבלה ביום כפורים אפילו הכי אסורה היתה עליו מבערב משום אחר מן הדי (קדושין עז: וכעי"ז פסחים לו. וכריתות כג.) **ושוגג** פטור מחטאת (פסחים לו.). **כל שהוא.** בכל האיסורין, **למכות.** בהתראה, **לא אמרו כזית.** הלכה למשה מסיני, **אלא לענין קרבן.** דשגגת כרת (שבועות כא: וכעי"ז מכות יז.) ובאכילה כל שהוא עובר בלאו (מעילה יח.).

פי' הרא"ש (המשך)

וה"ג כי הא דאמר רבא כלומר כי היכי דאמר רבא דנזירו' חלה על שבועה ה"ג חלה על מצות קידוש. ור"ת גריס קדושא ואבדלתא מושבע ועומד מהר סיני הוא בתמיה ואמאי צריך קרא למימר שנזיר נאסר ביין קידוש והבדל'; ואיבעית אימא ר"ש ליתיה איסור חל על איסור פר"ת ומשכר יתירא שמעינן ליה דנזיר ששתה יין בי"ה אין חייב משום י"ה דלא אתי איסור י"ה וחיילא אאיסור נזיר. ומהכא יליף ר"ש בכל דוכתא דאין איסור חל על איסור דהכי משמע פשטא דקרא מיין ושכר יזיר דר"ק משום נזיר חייב על יין ושכר ולאו משום איסור אחר דלא

קרבן הוא דלא מייתי. פירוש נזיר שמשון אכל נזירות חייל עליה כלומר לענין שאסור לטמאות למתים לכתחילה: **שלא** מצינו בשמשון שיצא נזירות מפיו. כלומר לא מזר בנזיר אלא מבטן אמו היה נדור בנזיר ממילא ואין בענין שידור בדבר הנדור כמו הריני כזה שנדר בנזיר כדדרש' (נדרים דף יד.) כי ידור נדר עד שידור בדבר הנדור: **הדרי עלי בבבור**. פי' ככר זה כבכור: **לא** דב"ע.[1] כלומר א] כ"ע אי אמר כעולה וכשלמים הוי דבר הנדור אכל בכור קדוש מדאם אמו רבי יהודה סבר לה כרבי יעקב דאמר לא בענין דבר הנדור ואם אמר הריני כשמשון הוי נזיר אע"ג דנזיר שמשון לאו נדור הוה אלא קדוש מבטן אמו כבכור: **לא** דב"ע בענין דבר הנדור בעלמא לגבי נזירות ושאני הכא דכתיב לה'. כי ידור נדר לה' לרבות את הבכור כלומר שהוא לה' ממילא אפילו [הכי][2] הוי נדור: **לרבות** את החטאת **ואשם**. דסד"א עולה ושלמים הבאים נדבה הוי דבר הנדור אכל בחטאת ואשם הבאים בחובה לא מיקרי דבר הנדור קמ"ל לה' דמרבי כל מילי דהוי לה': **שמצוה** לקדש. פירוש בכור[3] תקדיש ולומר תוקדש בבכורה אע"פ דקדיש מדאם: **מי לא** קדוש. הלכך לאו דבר הנדור הוא כיון דאינו אלא מצוה בעלמא: **גבי** נזיר נמי הכתיב לה'. וכי היכי דמרבי ר' יעקב בכור מלה' ה"ל נדבה נזיר שמשון מלה' דכתי' בנזיר: **לא** אכלתי אשם נזירות. אכל שאר אשמות היה אוכל אכל אשם נזיר היה קשה בעיניו לאוכלו לפי שאינו בא אלא בנזיר שנטמא וכיון שנטמא הי' דומג פן מתחרט על נדרו שהימים הראשונים נופלין ומביא חולין בעזרה: **עליך** הכתוב אומר להזיר לה'. כלומר שתחילת נדרו לגמרי לש"ש ולא היה דומג שיתחרט אע"פ שנטמא אכל שאר נודרים שתמא נודרי בעת צרה או על עבירה שבידן כדי להלטער ולכפר על עונם וכשמתרצים הימים עליהם ממה שגמרו בדעתן קרוב להיות תוהא על הראשונות: **שמשון** לאו נדור הוה. פירוש לא נדור נזיר הוה: והא כתיב כי נזיר אלהים יהיה כו'. וקס"ד שהמלאך היה אומר לאביו שיזירנו לכשיולד כדאמרי' לקמן (דף כח:) האיש מדיר בנו בנזיר: **התם** מלאך הוא דקאמר ליה. בנבואה ולא יצא נזירות לא מפי אביו ולא מפי שמשון: **גרויי** גרי. לשון חציס כלומר מרחוק זורק בהם והרגם: **דילמא** גוססין שווינהו. לאו דוקא גוססים כי נזיר אסור ליגע לגוסס אלא כלומר קרוב לגוססין: **אלא** גמר'. פירוש דגמרי' דקטלינהו ממש והדר שלוחי שלחינן ואפי' למאן דאמר (יבמות סא.) קברי עובדי כוכבים אינן מטמאין בהאל במגע מיהא מטמאין: **ונזיר** עולם היכא כתיב. כלומר שמותר להקל ומייתי מאבשלום שהיה מיקל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה: **את** נדרי אשר נדרתי. וסתם נדר משמע ליה נזירות ועוד אחר שלא היה מגלח אלא מימים לימים [פ] משמע שהכביד עליו שערו מכלל דנזירות נדר: אין

ואינו מביא קרבן טומא' קרבן הוא דלא מייתי אבל נזירות חיילא עליה מני מתני' לא רבי יהודה ולא ר"ש דתניא [ג]ר' יהודה אומר נזיר שמשון [א]מותר ליטמא למתים שכן מצינו בשמשון שנטמא ר"ש אומר האומר נזיר שמשון לא אמר כלום שלא מצינו בשמשון שיצאת נזירות מפיו מני אי ר' יהודה האמר אפילו לכתחילה ומתניתין קתני אם נטמא אי ר' שמעון האמר לא חיילא עליה נזירות כלל לעולם ר' יהודה היא ואידי דקתני גבי נזיר עולם אם נטמא תנא נמי גבי נזיר שמשון אם נטמא לימא בפלוגתא דהני תנאי קמיפלגי [ב]דתנן [ג]הרי עלי כבכור רבי יעקב אוסר ור' יוסי [ב]מתיר מאי לאו ר' יהודה סבר לה כר' יעקב דאמר לא בענין דבר הנידר ור' שמעון סבר לה כר' יוסי דאמר בענין דבר הנידר לא דכולי עלמא [ב]בענין דבר הנידר ושאני גבי בכור דכתיב ביה [1]לה' [ד]לרבות את הבכור ור' יוסי אמר לך ההוא לה' מיבעי ליה לרבות חטאת ואשם ומה ראית לרבות חטאת ואשם ולהוציא את הבכור [ד]מרבה אני חטאת ואשם שכן מתפיסן בנדר ומוציא אני את הבכור שאין מתפיסן בנדר ור' יעקב אמר לך בכור נמי מתפיסן בנדר הוא [ה]דתניא של בית רבינו אמרו מנין לנולד לו בכור בתוך עדרו [ה]שמצוה עליו להקדישו שנאמר [2]הזכר תקדיש ור' יוסי אמר לך נהי דמצוה להקדישו אי לא מקדיש ליה [ו]מי לא קדוש גבי נזיר נמי הכתיב [3]לה' ההוא מיבעי ליה לכדתניא [ו]אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא חוץ מאדם אחד שבא אלי מן הדרום יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים אמרתי לו בני מה ראית לשחת שער נאה זה אמר לי רועה הייתי לאבי בעירי והלכתי לשאוב מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחז יצרי עלי וביקש לטורדני מן העולם אמרתי לו ריקה מפני מה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך שסופך להיות רמה ותולע' העבודה שאגלחך לשמי' עמדתי ונשקתיו על ראשו אמרתי לו [ז]כמותך ירבו נזירים בישראל עליך הכתוב אומר [3]איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה' ושמשון לאו נזיר הוה והכתיב [4]כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן התם מלאך הוא דקאמר ומנלן דאיטמי למתים אילימא מדכתיב [5]בלחי החמור הכיתי אלף איש דילמא [ז]גרויי גרי בהו ולא נגע בהו אלא מהכא [6]ויך מהם שלשים איש ויקח את חליצותם דילמא אשלחינון ברישא והדר קטלינן [ח]ויך ויקח כתיב ודילמא גוססין שוינן אלא גמרא גמירי לה ונזיר עולם היכא כתיב דתניא [ט]רבי אומר [ח]אבשלום נזיר עולם היה שנאמר [7]ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון ומגלח אחד לשנים עשר חדש שנא' [8]ויהי מקץ ימים לימים ויליף

**מני אי רבי יהודה הא אמר דמוסר לכתחילה. ליטמא ומתני' קתני אם נטמא בדיעבד אבל לכתחילה לא: תנא נמי גבי נזיר שמשון אם [ט]. וה"ה נמי [ח] לכתחילה מותר: הרי עלי. ככר זו כבכור: רבי יעקב אוסר. דלא בענין שיהא איסורו בדבר הנידר כגון [ט] חטאת [ב]ושלמים [י] (דהא כתיב אים כי ידור נדר לה' לרבות דבר האסור כגון בכור): רבי יהודה סבר לה כר' יעקב דאמר בענין דבר הנידר לא הוי דבר הנדור שהרי קדושתו מרחם: ושאני גבי בכור. דהיינו טעמא דרבי יעקב משום דכתיב לה' אים כי ידור נדר לה' לרבות את הבכור: לרבות חטאת ואשם. דכי אמר ככר זה עלי כחטאת וכאשם אסור: מרבה אני חטאת ואשם שכן מתפיסן בנדר. שאינו מביא חטאת ואשם עד שיהא מחויב להן ויאמר זהו לחטאתי ולאשמי: שאין [ד]מתפיסו את הבכור בנדר. [ה]דנדור ועומד מרחם הוא אבל גבי נזיר דכו"ע בין לר' יעקב בין לר' יוסי בענין דבר הנדור וכי אמר הריני נזיר שמשון לא אמר [ו]ולא כלום: גבי נזיר [ז] נמי. בין לר' יעקב בין לרבי יוסי אמאי בענין דבר הנדור הא כתיב ביה לה' להזיר [ח]: לא אכלתי [אשם] נזירות מעולם. משום דהוא טעמא דאמרי' לעיל[ט] דבשהן [ט] מיטמאין ורבין עליהן ימי טומאה הן מתחרטין [ו]ומביאין חולין לעזרה: ופחז. ומהר עלי יצרי והביאני לידי הרהור: נשאוב מים מן [ט]הגיע גרסי'. שכן הוא לשון המשנה[פ] ופי' מן המעיין: עליך אמר הכתוב אים כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה'. דמשמע שנודר לשם שמים: ושמשון לאו נזיר [ב]הוא והא כתיב כי נזיר אלהים [מ]. וקא ס"ד דמנוח קאמר להא מילתא דהוה ליה דבר הנדור דאדם מדיר את בנו בנזיר [ט]: מלאך הוא דקאמר. כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן אבל מפי [נ] מנוח לא יצא: דילמא גרדויי גרד ליה. מחתך חתך בהן אבל הוא גופיה לא נגע בהו: ויך ויקח לחיב. דמשמע ויך והדר ויקח: גוססין שוינהו. ובהדי דהוו גוססין אשלחינהו ולא איטמי בהו: ונזיר עולם היכא לחיב. שמיקל בתער ומביא שלא בהמות: ה"ג דתניא רבי אומר אבשלום נזיר עולם היה שנאמר ויהי מקץ ארבעים שנה [פ]. ומגלח היה אבשלום לשנים עשר חדש [ע]דבך הוה ליה כובד ובגיר מהכי לא ה"ל כובד דכאים גבורתו (שופטים ח) אבל שאר [פ]נזירי עולם מגלח מ' לל' יוס [נ]דהוי ליה בהכי כובד: ויליף

[1] לרבות דבר האסור כגון בכור: רבי יעקב אוסר לה כר' יעקב דאמר בענין דבר הנדור. הכי נמי כי אמר הריני נזיר שמשון הוי נזיר ואע"ג דשמשון לא יצא נזירות מפיו: ור"ש. דאומר לא הוי נזיר סבר לה כר' יוסי דאמר מותר משום דלא [ג]התפיס אלא בבכור דלא הוי דבר הנדור שהרי קדושתו מרחם: ושאני גבי בכור. דהיינו טעמא דרבי יעקב משום דכתיב לה' אים כי ידור נדר לה' לרבות את הבכור: לרבות חטאת ואשם. דכי אמר ככר זה עלי כחטאת וכאשם אסור: מרבה אני חטאת ואשם שכן מתפיסן בנדר. שאינו מביא חטאת ואשם עד שיהא מחויב להן ויאמר זהו לחטאתי ולאשמי: שאין [ד]מתפיסו את הבכור בנדר. [ה]דנדור ועומד מרחם הוא אבל גבי נזיר דכו"ע בין לר' יעקב בין לר' יוסי בענין דבר הנדור וכי אמר הריני נזיר שמשון לא אמר [ו]ולא כלום: גבי נזיר [ז] נמי. בין לר' יעקב בין לרבי יוסי אמאי בענין דבר הנדור הא כתיב ביה לה' להזיר [ח]: לא אכלתי [אשם] נזירות מעולם. משום דהוא טעמא דאמרי' לעיל[ט] דבשהן [ט] מיטמאין ורבין עליהן ימי טומאה הן מתחרטין [ו]ומביאין חולין לעזרה: ופחז. ומהר עלי יצרי והביאני לידי הרהור: נשאוב מים מן [ט]הגיע גרסי'. שכן הוא לשון המשנה[פ] ופי' מן המעיין: עליך אמר הכתוב אים כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה'. דמשמע שנודר לשם שמים: ושמשון לאו נזיר [ב]הוא והא כתיב כי נזיר אלהים [מ]. וקא ס"ד דמנוח קאמר להא מילתא דהוה ליה דבר הנדור דאדם מדיר את בנו בנזיר [ט]: מלאך הוא דקאמר. כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן אבל מפי [נ] מנוח לא יצא: דילמא גרדויי גרד ליה. מחתך חתך בהן אבל הוא גופיה לא נגע בהו: ויך ויקח לחיב. דמשמע ויך והדר ויקח: גוססין שוינהו. ובהדי דהוו גוססין אשלחינהו ולא איטמי בהו: ונזיר עולם היכא לחיב. שמיקל בתער ומביא שלא בהמות: ה"ג דתניא רבי אומר אבשלום נזיר עולם היה שנאמר ויהי מקץ ארבעים שנה [פ]. ומגלח היה אבשלום לשנים עשר חדש [ע]דבך הוה ליה כובד ובגיר מהכי לא ה"ל כובד דכאים גבורתו (שופטים ח) אבל שאר [פ]נזירי עולם מגלח מ' לל' יוס [נ]דהוי ליה בהכי כובד: ויליף

[2] הכי] חסר בכ"י. [3] לה' ר"ה תנא נמי וכו' דלכתחילה מותר:

[1] אמר ר' יוחנן אמר ר' יוסי בר' חנינא: אמר ר' יוחנן אמר ר' יוסי בר' חנינא: אמר ר' יוחנן אמר ר' יוסי בר' חנינא:

ויליף מבתי ערי חומה. דכתיב בהו ימים תהיה גאולתו מה להלן י"ב חדש כדמפרש ביה קרא[ט] ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה: **רבי נהוראי אומר.** אבשלום היה מגלח אחת לל' יום: **שכן מצינו בבני מלכים.** [כ]שכן נוהגים: **והא רבי הוא דאמר.** במס' ערכין (דף לא.) ימים תהיה גאולתו אין ימים פחותים משנים שאם בא לגאלה באותו יום [ל]שמשכנה לו אינו יכול לגאלה עד שיעברו עליו ב' ימים לפי שאין מקרא יוצא מידי פשוטו והכא נמי מאי חזא רבי [מ] מההוא ג"ש מה להלן י"ב חדש כו' נגמר מהאי טעמא וגימא נמי דאבשלום מגלח היה לשני ימים: **האי ג"ש.** דגמיר מבתי ערי חומה: **משום כובד הוא דקא גמיר [נ].** דכתיב ביה באבשלום [ש"ב יד] כי כבד עליו וגילחו: **ובשני ימים ליכא כובד.** ומשום הכי לא גמיר מיניה: **וגימא דשתי שנים.** משמע האי מקץ ימים לימים אשר יגלח דשתי שנים נמי איקרו ימים כדכתיב ויהי מקץ שנתים ימים: **ואימא שלשים יום.** דשלשים[ז] איקרו ימים כדכתיב עד חדש ימים: **ואימא מהכא מימים ימימה.** תלכנה בנות ישראל לתנות לבת יפתח ד' ימים בשנה דהיינו יום א' לשלשה חדשים הכא נמי גימא דמגלח היה אבשלום לג' חדשים. לתנות לשון תאניה ואניה (איכה ג): **ושב הכהן ונא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה.** מה ביאה מביתו של כהן לבית המנוגע חולץ וקולה וטח ונותן שבוע להסגירו אף כאן בשיבה אף הכא נמי כיון דכתיב מימים ימימה ליהוי נמי כמאן דאמר ימים: **א"ר.** [ה]לא ילפינן מההוא קרא דכתיב בבת יפתח דמגא ידעינן דמתלתא ירחין לתלתא ירחין הוי חד זימנא: **דילמא.** האי דקאמר ד' ימים בשנה הכי הוי לסוף ד' ירחין חד זימנא ולתרין [ירחין] חד זימנא ולארבע ירחין חד זימנא ולתרין ירחין חד זימנא דהיינו נמי ארבע זימנין והילכך הואיל ואיכא למימר הכי [ו]ואיכא למימר הכי שבקינן ההוא קרא דלא מפרש וגמרינן מקרא דמפרש דהיינו מבתי ערי חומה: **גבי לבנים.** הדיוטים: **מידי הוא טעמא.** דאמרינן דמגלחין בשלשים יום אלא משום דאיכא כובד שיער והוה ליה ניוול הכא נמי איכא כובד ומשום הכי היה אומר רבי נהוראי דאבשלום היה מגלח לאחר שלשים יום: לדברי רבי יוסי דאמר שמגלח מערב שבת לערב שבת מאי היכרא איכא בין דידיה דהוי זיר לשאר אחין הא אינהו נמי נוהגין להסתפר בכך: **איכא בינייהו.** בזמן שאל יו"ט להיות באמצע שבת דאחין מגלחין בערב יום טוב והוא אינו מגלח עד ערב שבת. ומי קשיא לך ולרבי [ז] מאי שנא אבשלום משאר זירי עולם דמסתפרים אחת לל' יום משום דלגבי דידהו הוי כובד ורבי מתרץ לטעמיה דאבשלום הואיל ובעל כח הוה לא הוה כובד לדידיה עד שנים עשר חדש כי כאיש גבורתו [שופטים ח] ולרבי יוסי הואיל [ח]דאורחייהו דבני מלכים להסתפר מערב שבת לערב שבת הוה ליה כובד כשאר [ט]אחין אבל לשאר אינשי ליכא כובד עד ל' [י]: **הני מ' שנה.** דכתיב [ש"ב טו] ויהי מקץ מ' שנה: **מאי עבידתייהו.** והלא לא היו למלכות [כ]בית דוד אלא ל"ז: **נקץ מ' שנה ששאלו להם מלך.** [ל]היא שנת עשר לשמואל הרמתי. שאבשלום היה יודע שעתיד דוד [מ]למלאות מ' שנה וכשנתמלאו מ' שנה ששאלו ישראל מלך מיום ליום אחר שמלכו שמואל ושאול דהיינו בתחילת המלכות ועלתה לשניהן לפי שעדיין לא יצא טידעו של שאול בעולם ואף טידעו של שמואל בעולם שהיה נקרא מלך לא פסק ושתים שמלך שאול בעצמו בחיי שמואל כמו שלמדנו [בסדר עולם] שלא מת שמואל לפני [נ] שאול אלא ד' חדשים ול"ז שמלך דוד וטעה אבשלום ואמר עכשיו הגיע הקץ של אבא ואלכה לחברון להסב לי שם המלוכה. ואם נפש אדם לומר מנין אתה אומר שאותה שנה שמלכו שמואל ושאול שהיתה בתחילת מלכות של שאול ושמואל לא מת לפני שאול אלא ד' חדשים מכאן אתה למד שבאותו יום שעלתה חנה לשילה [ס] דכתיב ועלי הכהן יושב על הכסא (שמואל א א) [ע]באותו יום נתמנה לשופט והיינו דכתיב [פ]ישב על הכסא ולמדנו שבאותה שנה נתעברה חנה וילדה שמואל ונאמר בו בשמואל (שם) וישב שם עד עולם עד עולמו של יובל ג' שנים ושתי שנים שנמלטו ממו הרי לך שנים של שמואל ג"ב שנים ועלי כמה שנים נתמנה על ישראל מ' שנה וכשהיה לו לעלי ארבעים שנה בן כמה שנים היה שמואל הוי אומר בן ל"ט שנה שצריך אתה להוציא שנה אחת לעיבורו כמה נשתיירו לו משנותיו של שמואל י"ג לא מהן עשר שמלך שמואל אחר מיתתו של עלי ונשתיירו [צ]להן ג' שנים זו היא [ק]שאמרו אחת שמלך שאול ושמואל ושתים שמלך שאול בעצמו: **בר פדא אמר כנגד נזיר נזרו ונדר [ר]נדרו האמור בפ' נזיר שהן ל' חסר אחת.** לנדור נדר נזיר להזיר יזיר נזרו נדר נזרו יזיר הזירו נזרו נזרו והזיר נזרו נזרו הנזיר נזרו נזרו הנזיר נזרו הנזיר הנזיר ידור נזרו נדרו ידור נזרו הרי ל' חסר אחת. נזר אלהיו לא קחשיב לפי שאינו לשון נזירות אלא לשון עטרה כמו התרגום: **נזיר להזיר מלמד שהנזירות חלה על נזירות.** שאם אמר הריני נזיר אם אוכל ככר זו וחזר ואמר הריני נזיר אם אוכל ככר זו ואכלה מונה שתי נזירות לחף על גב דככר אחד הוא חלה נזירות על נזירות. וכיון דהני אתו לדרשא ולא למניינא אחריני נמי לאו למניינא אתו: **וכך** גימט' דאלו מי"ג מדות היא שהתורה נדרשת בהן: כנגד נזיר נדרו נזרו יזיר וכו' ול' חסר א' הם לבד מנזר אלהיו על ראשו דלא קחשיב דלשון כתר ונזר הוא כדמתרגמינן כליא: ורב מתנא נילף מנזיר נזרו דמסתברא מלמדרש גי' מלה: הנהו נזיר נזרו לדרשא אתא. קצת מינייהו ודרשינן להו הלכך לאו למניינא איכתיבו: ג) מדהנהו למניינא כולהו למניינא דהנהו לאו לדרשא מגלי על אינך דכמו דהנך למניינא אינך נמי למניינא ותרתי שמעי' מינייהו:

אין[1] ימים פחותים משנים. דדרש מימים תהיה גאולתו שאין המוכר יכול לגאול בפחות משני ימים. (והא א"ר כו') הכי נמי דבכל[2] ב' ימים יקל שערו ומשני דבב' ימים ליכא כובד ומסתמא לא נתקבל ג"ש אהני[3] אלא ממסמעות דימים דהיינו שנה תהיה גאולתו שגואל אחרי ב' ימים כל השנה כדכתיב בתריה ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה אלמא דכל השנה גואל: **תלכנה** בנות **ישראל לתנות לבת יפתח ד' ימים בשנה.** ומשמע בסוף כל ג' חדשים הלכו לראות ומשני מנא ידעי' דמחלקין השנה בשוה דילמא תרין ירחין בחד זמנא וד' ירחין בחד זמנא [וכו'] וכיון דהכי הוא לא ידעינן מהיכא נילף דלית לן למילף ממקוש איכול להיות שאין הדבר כ[ו] (עוד) להכי ילפינן מבתי ערי חומה: **מ"ט** גבי **כהנים [דאיכא] כובד.** ול"ת והא כהני' עלמא ילפי' (תענית יז.) מסתם מז' פרע פרע דמקילין אחת לשלשים יום [ם] וא"כ נילף מזיר עולם מסתם מזיר דהוי שלשים יום וי"ל דלא מיסתבר ליה ללמוד קדושת עולם מקדושת שעה ולהכי ילף מכהניס אע"ג דלמד מן הלמד משום דכהניס נמי קדושת עולם הוו: **מאי איכא ביניה לשאר אחוהי.** ול"ת וגימא דאיכא ביינייהו קרבנות דהוא מביא ולא הן וי"ל דה"ק מאי איכא ביניה בתגלחת דקאמר קרא ויהי מקץ ימים אשר יגלח [ן] משום דבתגלחת היה מאחר: **הני** (מקץ) **מ' שנה למאי.** פי' דליכא למימר למ'[4] שנה (למאי) למלכות בית דוד דלא מרד אבשלום דהא משמע קראי דהיה מלך ה' שנים אחר מעשה זה ג' של רעב ואחד שמנה ישראל ואחד שהעמיד משמרות ומשני מקץ מ' שנה ששאלו להם מלך (אלו) שמרדו[5] במלכו של עולם תלה מרידת [אבשלום בשאלתם להם מלך [6] א] שהיה שנת עשר] לשמואל ובחאי י"א העמיד מלך ומלך חאי י"א וד' שנים הרי ד' שנים לשאלה ובתחלת ל"ו למלכות בית דוד היא שנת מ' לשאלה ואח"כ מרד אבשלום והשנה ההיא היה שנת רעב וגם אותה[7] שנת מ' לשאלה ואפי'[8] מרד בתחלת שנת מ' לשאלה ולאו דוקא מקץ מ' שנה: **סתם** נזירות שלשים יום. ובגמרא מפרש טעמא: **בר פדא אמר כנגד נזירות האמורין בתורה שהן ל' חסר אחת.** פירוש כתובים[9] בפרשת נזיר וכנגדן מושך סתם שהנזירות חלה על נזירות ובר

[1] ימים ימים מבתי ערי חומה מה התם י"ב חדש [א]אף כאן י"ב חדש ר' נהוראי אומר מגלח אחת לל' יום רבי יוסי אומר מגלח מערב שבת לערב שבת שכן מצינו בבני מלכים שמגלחים מע"ש לע"ש מאי טעמא דרבי יליף מבתי ערי חומה והא רבי הוא דאמר [ב]אין ימים פחותין משנים האי גזירה שוה משום כובד גמיר ובשני ימים ליכא כובד ואימא ב' שנים דכתיב [2] ויהי מקץ שנתים ימים דנין ימים שאין עמהן שנים מימים שאין עמהן שנים ואל יוכיח זה שיש עמו שנים ואימא ל' יום דכתיב [3] עד חדש ימים דנין ימים שאין עמהם חדשים מימים שאין עמהם חדשים ואל יוכיח זה שיש עמו חדשים ואימא מהכא [4] מימים ימימה וגו' דנין ימים מימים ואין דנין ימים מימימה ומאי נפקא מינה והא [ג]תנא דבי ר' ישמעאל [5] ושב הכהן ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה הני מילי היכא דליכא דדמי ליה אבל היכא דאיכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן [ד]איכא דאמרי מנא ידעינן דכל תלתא ירחין חד זימנא דילמא ארבעה זימני בשתא [ז](א"נ) ארבעה ירחין חד זימנא תרין ירחין בחד זימנא רבי נהוראי אומר מגלח אחת לשלשים יום מאי טעמא גבי כהנים משום דאיכא כובד ה"נ איכא כובד ר' יוסי אומר מגלח מערב שבת לערב שבת מאי איכא ביניה לשאר אחוהי יום טוב שחל להיות באמצע שבת דאחוהי מגלחין הוא לא מגלח אי נמי לגלוחי מן צפרא דמעלי שבתא אחוהי מגלחין איהו לא מגלח עד פניא [ה]הני ארבעים שנה מאי עבידתייהו ר' נהוראי אומר משום רבי יהושע לקץ מ' שנה ששאלו להן מלך היא [ו]תנא אותה שנה ששאלו להן מלך היא שנת עשר לשמואל הרמתי: **מתני'** [ב]סתם נזירות ל' יום: **גמ'** מנהני מילי אמר רב מתנא אמר קרא [6] קדוש יהיה יהיה בגמטריא תלתין הוו [ח]בר פדא אמר כנגד נזיר נזרו האמורים בתורה ל' חסר אחת ורב מתנא נמי נילף מנזיר נזרו אמר לך ההוא לדרשה [7] מיין ושכר יזיר [ט]לאסור יין מצוה כיין רשות [8] כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר מלמד [ג]שהנזירות חלה על נזירות

[1] ראיש כי יסבר בית מושב עיר חומה והיתה גאלתו עד תם שנת ממכרו ימים תהיה גאלתו:
ויקרא כה כט
[2] ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על היאר:
בראשית מא א
[3] עד חדש ימים עד אשר יצא מאפפם והיה לבם לזרא יען כי מאסתם את יי אשר בקרבכם ותבכו לפניו לאמר למה זה יצאנו ממצרים:
במדבר יא כ
[4] מימים ימימה תלכנה בנות ישראל לתנות לבת יפתח הגלעדי ארבעת ימים בשנה:
שופטים יא מ
[5] ושב הכהן ביום השביעי וראה והנה פשה הנגע בקירת הבית:
ויקרא יד לט
[6] כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו עד מלאת הימים אשר יזיר ליי קדש יהיה גדל פרע שער ראשו:
במדבר ו ה
[7] מיין ושכר יזיר חמץ יין וחומץ שכר לא ישתה וכל משרת ענבים לא ישתה וענבים לחים ויבשים לא יאכל:
במדבר ו ג
[8] דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש או אשה כי יפלא לנדר נדר נזיר להזיר ליי:
במדבר ו ב

פי' הרא"ש (המשך)

שבקינן קרא דלא מפרש וילפי' מקרא דמפרש: מ"ט גבי כהנים משום דאיכא כובד וכו' וכהנים גופיי' ילפי' פרע [פרע] מנזיר דמגלחים לל' יום בסנהדרין פ' כ"ג והא דלא יליף נזיר עולם מסתם נזיר משום דהתם דין הוא ממרדות ישראל שמרדו במלכות של עולם ושאלו להם מלך: סתם נזירות ל' יום. אם אמר הריני נזיר בסתם ולא פי' כמה צריך לנהוג נזירות ל' יום ובגמ' מפרש מנ"ל: הריני נזיר אחת גדולה וכו'. בין שאמר הריני נזיר גדולה ובין שאמר הריני נזיר קטנה ובין שאמר הריני נזיר מכאן ועד סוף העולם נוהג נזירות ל' יום. ולא אמרי' כשאמר אחת גדולה ינהוג נזיר יותר מל' וכשאמר נזיר קטנה ינהוג פחות מל'. וכן כשאמר מכאן ועד סוף העולם [יהיה נזיר עולם]: יהיה בגימטריא תלתין הוו. יראה דגמרא גמירי לה ואסמכוה אהך דאחוהי הוה מצ"ל דאינהו מצו לגלחו במספריים ואיהו דוקא בתער. ואיהו דוקא מיקל והם יכולים לגלח הכל. אלא בסתם גילוח שרגילין בני מלכים לגלח קא בעיא מאי ביניייהו ואין דרכם לגלח הכל וגם במספריים. והא דלא קאמר שהוא מביא ג' בהמות כשהוא רוצה לגלח כדין סתם נזיר שאינו מגלח אלא בשעת הבאת קרבנותיו איכא למימ' דהיינו האי דקא' מגלח עד פניא. ולאו דוקא פניא אלא דלא מגלח עד הבאת קרבנותיו: מאי עבידתיהו מאיזה חשבון היתה המדידה: לקץ מ' ששאלו להם המלך. מרדות של אבשלום וישראל שמרדו במלכות בית דוד מנה ממרדות ישראל שמרדו במלכות של עולם ושאלו להם מלך: סתם נזירות ל' יום. אם אמר הריני נזיר בסתם ולא פי' כמה צריך לנהוג נזירות ל' יום ובגמ' מפרש מנ"ל: הריני נזיר אחת גדולה וכו'. בין שאמר הריני נזיר גדולה ובין שאמר הריני נזיר קטנה ובין שאמר הריני נזיר מכאן ועד סוף העולם נוהג נזירות ל' יום. ולא אמרי' כשאמר אחת גדולה ינהוג נזיר יותר מל' וכשאמר נזיר קטנה ינהוג פחות מל'. וכן כשאמר מכאן ועד סוף העולם [יהיה נזיר עולם]: יהיה בגימטריא תלתין הוו. יראה דגמרא גמירי לה ואסמכוה אהך דאחוהי הוה מצ"ל דאינהו מצו לגלחו בספרים ואיהו דוקא בתער. ואיהו דוקא מיקל והם יכולים לגלח הכל. אלא בסתם גילוח שרגילין בני מלכים לגלח קא בעיא מאי ביניייהו ואין דרכם לגלח הכל וגם במספריים. והא דלא קאמר שהוא מביא ג' בהמות כשהוא רוצה לגלח כדין סתם נזיר שאינו מגלח אלא בשעת הבאת קרבנותיו איכא למימ' דהיינו האי דקא' מגלח עד פניא. ולאו דוקא פניא אלא דלא מגלח עד הבאת קרבנותיו: מאי עבידתיהו מאיזה חשבון היתה המדידה: לקץ מ' ששאלו להם המלך. מרדות של אבשלום וישראל שמרדו במלכות בית דוד מנה ממרדות ישראל שמרדו במלכות של עולם ושאלו להם מלך: סתם נזירות ל' יום. אם אמר הריני נזיר בסתם ולא פי' כמה צריך לנהוג נזירות ל' יום ובגמ' מפרש מנ"ל: הריני נזיר אחת גדולה וכו'. בין שאמר הריני נזיר גדולה ובין שאמר הריני נזיר קטנה ובין שאמר הריני נזיר מכאן ועד סוף העולם נוהג נזירות ל' יום. ולא אמרי' כשאמר אחת גדולה ינהוג נזיר יותר מל' וכשאמר נזיר קטנה ינהוג פחות מל'. וכן כשאמר מכאן ועד סוף העולם [יהיה נזיר עולם]: יהיה בגימטריא תלתין הוו. יראה דגמרא גמירי לה ואסמכוה אהך

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ כִּי יִמְכֹּר בֵּית מוֹשַׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה גְּאֻלָּתוֹ עַד תֹּם שְׁנַת מִמְּכָרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְּאֻלָּתוֹ:
ויקרא כה כט
2. וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאֹר:
בראשית מא א
3. עַד חֹדֶשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר יֵצֵא מֵאַפֻּכֶם וְהָיָה לָכֶם לְזָרָא יַעַן כִּי מְאַסְתֶּם אֶת יְיָ אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם וַתִּבְכּוּ לְפָנָיו לֵאמֹר לָמָּה זֶּה יָצָאנוּ מִמִּצְרָיִם:
במדבר יא כ
4. מִיָּמִים יָמִימָה תֵּלַכְנָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְתַנּוֹת לְבַת יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי אַרְבָּעַת יָמִים בַּשָּׁנָה:
שופטים יא מ
5. וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבָּיִת:
ויקרא יד לט
6. כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יַזִּיר לַיְיָ קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ:
במדבר ו ה
7. מִיַּיִן וְשֵׁכָר יַזִּיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וַעֲנָבִים לֵחִים וְיְבֵשִׁים לֹא יֹאכֵל:
במדבר ו ג
8. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר נָזִיר לְהַזִּיר לַיְיָ:
במדבר ו ב

פי' הרא"ש (המשך)

[אחוהי] הוה מצ"ל דאינהו מצו לגלחו בספרים ואיהו דוקא בתער. ואיהו דוקא מיקל והם יכולים לגלח הכל. אלא בסתם גילוח שרגילין בני מלכים לגלח קא בעיא מאי ביניייהו ואין דרכם לגלח הכל וגם במספריים. והא דלא קאמר שהוא מביא ג' בהמות כשהוא רוצה לגלח כדין סתם נזיר שאינו מגלח אלא בשעת הבאת קרבנותיו איכא למימ' דהיינו האי דקא' מגלח עד פניא. ולאו דוקא פניא אלא דלא מגלח עד הבאת קרבנותיו: מאי עבידתיהו מאיזה חשבון היתה המדידה: לקץ מ' ששאלו להם המלך. מרדות של אבשלום וישראל שמרדו במלכות בית דוד מנה ממרדות ישראל שמרדו במלכות של עולם ושאלו להם מלך: סתם נזירות ל' יום. אם אמר הריני נזיר בסתם ולא פי' כמה צריך לנהוג נזירות ל' יום ובגמ' מפרש מנ"ל: הריני נזיר אחת גדולה וכו'. בין שאמר הריני נזיר גדולה ובין שאמר הריני נזיר קטנה ובין שאמר הריני נזיר מכאן ועד סוף העולם נוהג נזירות ל' יום. ולא אמרי' כשאמר אחת גדולה ינהוג נזיר יותר מל' וכשאמר נזיר קטנה ינהוג פחות מל'. וכן כשאמר מכאן ועד סוף העולם [יהיה נזיר עולם]: יהיה בגימטריא תלתין הוו. יראה דגמרא גמירי לה ואסמכוה אהך

לא א מיי' פ"ג מה"ל מזירות הלכה יב:
לב ב מיי' שם הל' ו סמג לאוין רמג:
לג ג מיי' שם הלכה ו והל' י:

נוסחת הריב"ן

א) כלומר שכן: ב) יום עצמו: ג) גמיר לה כדכתיב: ד) דשלשים יום: ה) לחי ל"ח: ו) (ואיכא למימר הכי) ליתא בכ"י: ז) ולר' יוסי: ח) ואורחייהו: ט) אחוי: י) ל' יום: כ) (בית) ליתא בכ"י: ל) שהיא: מ) למלוך: נ) לפני מות שאול: ס) לשול' ועלי ושב על כס"ל: ע) שבאותו: פ) יושב: צ) (להן) ליתא בכ"י: ק) שאמרנו: ר) מזרו:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והא ר' הוא וכו' דההוא ג"ש:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מ"ט גבי כהנים. וא"ב נילף הא פשיטא דאין לגמוד נ"ע מנזיר סתם דסתם פסק מזיכתו וע"ע עדיין מזיכתו עולם אלא דילפינן מהתם כהן מנזיר פרע פרע דגבי כהן שיעור ל' יום ואמרי' הטעם גבי כהן משום כובדו וידעי' דשיעור כובד ל' יום וזהו העיקר מה דלגינו למילף שיעורא דכובד כמה הוי ומה שיכות למילף ענין זה מנזיר סתם:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה הני (מקק) ארבעים שנה למאי וכו' תלה מרידת [אבשלום בשאלת להם מלך]. נ"ב כאן הס"ד ואח"כ מה"ד שהיא [שנת יוד] ת"מ:

הגהות התוספות

1. ל"ל והא רבי הוא דאמר אין ימים כו'. 2. ל"ל בכל. 3. ל"ל אהכי. 4. ל"ל מ' ואות למ"ד נמתק. 5. ל"ל ולפי שמרדו. 6. כאן סה"ד ומה"ד היא שנת עשר כו' ותיבת שהיא נמתק. 7. תיבת אותה נמתק. 8. ל"ל ולפי"ז ותיבת ואפי' נמתק. 9. ל"ל הכתובים.

מוסף רש"י

ואין ימים פחותים משנים. דלא תשאל כיל לוקח פחות משני ימים (ערכין לא.). **זו היא שיבה זו היא ביאה.** לדון גזירה שוה זה מזה (יומא ב: מכות יג:) כלומר יליפינן גזירה שוה מביצה לביאה כמו דהוו תרוייהו שיבה או תרוייהו ביאה (נדה כב:) דאע"ג דלא דמו קראי להדדי, כיון דתרוייהו בביאת כהן משמעי דיינינן בהו גזירה שוה (יבמות יז: וראה רש"י ערובין יא. בארוכה).

פי' הרא"ש

מה להלן י"ב חדש דכתיב עד מלאת לו שנה תמימה. והא [רבי הוא] דאמר התם בערכין אין ימים פחותים משנים שאין המוכר יכול לגאול תוך ב' ימים. ודריש ימים כפשטיה לתחלת גאולה. ודריש לי' שנה לסוף גאולה משום דכתיב עד מלאת לו שנה תמימה גאולה. ו) ד' ימים בשנה והיינו מג' חדשים ל"ג חדשים: זו היא שיבה זו היא ביאה. מה ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע אף שיבה חולץ וקוצה [וטח] ונותן לו שבוע אע"ג דלא דמו תיבות להדדי כיון דמשמעותן חד קא דריש ליה בג"ש: דילמא ד' ירחי חד זימנא ותרי ירחי חד זימנא. ב' ימים הראשונים היו מארבע חדשים לד' חדשים וב' האחרונים מב' חדשים לב' חדשים. הלכך

ו) נראה דל"ל ואימא מהכא מימים ימימה תלכנה בנות ישראל וגו' ארבע ימים בשנה. ז) שיך לע"ב.